ZAMONAVIY XORIJIY TIL O‘QITUVCHISI: KASBIY MAHORAT, INNOVATSION YONDASHUV VA UZLUKSIZ RIVOJLANISH

Otojonova Dilafro‘z Ollanazarovna
Xorazm viloyati Yangiariq tumani
13-son maktabning nemis tili fani o‘qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.21557029

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy xorijiy til o‘qituvchisining kasbiy kompetensiyasi, pedagogik mahorati, innovatsion yondashuvlarni ta’lim jarayoniga tatbiq etish hamda uzluksiz kasbiy rivojlanishning ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, xorijiy tillarni o‘qitishda kommunikativ yondashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaol metodlar va sun’iy intellekt vositalaridan foydalanishning samaradorligi yoritilgan. Zamonaviy ta’lim tizimida xorijiy til o‘qituvchisining nafaqat bilim beruvchi, balki o‘quvchilarning ijodiy, kommunikativ va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantiruvchi shaxs sifatidagi o‘rni asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: xorijiy til, nemis tili, pedagogik mahorat, kasbiy kompetensiya, innovatsion ta’lim, kommunikativ yondashuv, raqamli texnologiyalar, uzluksiz kasbiy rivojlanish, interfaol metodlar.

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida xorijiy tillarni puxta o‘rganish va samarali o‘qitish jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biriga aylanib bormoqda. Ilm-fan, texnologiyalar, iqtisodiyot va xalqaro hamkorlikning jadal rivojlanishi xorijiy tillarni mukammal egallagan mutaxassislarga bo‘lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Shu bois ta’lim tizimida faoliyat yuritayotgan xorijiy til o‘qituvchilarining kasbiy salohiyati, metodik tayyorgarligi hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash ko‘nikmalari ta’lim sifati va samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, O‘zbekiston ta’lim tizimida xorijiy tillarni o‘qitishni xalqaro standartlar asosida tashkil etishga qaratilgan islohotlar o‘qituvchilarning faoliyatiga yangicha yondashuvni talab qilmoqda.

Zamonaviy xorijiy til o‘qituvchisi endilikda faqat darslikdagi bilimlarni yetkazuvchi pedagog emas, balki o‘quvchini mustaqil fikrlashga, erkin muloqot qilishga, ijodiy izlanishga va umrbod ta’lim olishga yo‘naltiruvchi murabbiydir. Bugungi kunda o‘qituvchining kasbiy muvaffaqiyati uning bilim darajasi bilan bir qatorda innovatsion fikrlashi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish malakasi, zamonaviy metodlarni amaliyotga tatbiq eta olishi va doimiy ravishda o‘z ustida ishlashi bilan ham belgilanadi.

Kasbiy mahorat zamonaviy o‘qituvchining eng muhim fazilatlaridan biridir. Pedagogik mahorat o‘qituvchining fanini mukammal bilishi, uni o‘quvchilarga sodda va tushunarli tarzda yetkaza olishi, ta’lim jarayonini to‘g‘ri tashkil qilishi hamda har bir o‘quvchining individual imkoniyatlarini hisobga olishi orqali namoyon bo‘ladi. Xorijiy til o‘qituvchisi o‘quvchilarda tinglab tushunish, gapirish, o‘qish va yozish kompetensiyalarini bir-biri bilan uzviy bog‘liq holda shakllantirishi zarur. Ayniqsa, nemis tilini o‘qitishda nazariy bilimlarni

amaliy nutq faoliyati bilan uyg‘unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday yondashuv o‘quvchilarning tilni real hayotiy vaziyatlarda qo‘llash imkoniyatlarini kengaytiradi.

Bugungi ta’lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar alohida o‘rin egallaydi. An’anaviy ma’ruza va tushuntirish usullari o‘rnini interfaol metodlar, muammoli ta’lim, loyiha asosida o‘qitish, hamkorlikda ishlash va kommunikativ yondashuv egallab bormoqda. Ushbu metodlar o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi, mustaqil fikrlashga undaydi hamda o‘z bilimlarini amaliy vaziyatlarda qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, rolli o‘yinlar, bahs-munozaralar, juftlik va kichik guruhlarda ishlash, loyiha ishlari hamda taqdimotlar xorijiy til darslarini mazmunan boyitadi va o‘quvchilarning tilga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Raqamli texnologiyalar rivojlanishi xorijiy tillarni o‘qitish metodikasiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Bugungi kunda elektron platformalar, virtual sinflar, multimedia vositalari, mobil ilovalar va sun’iy intellekt asosidagi dasturlar darslarni yanada samarali tashkil etish imkonini bermoqda. Quizlet, Kahoot, Wordwall, LearningApps, Google Classroom, Padlet va Canva kabi platformalar o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish faoliyatini qo‘llab-quvvatlaydi hamda darslarni qiziqarli va interaktiv shaklda tashkil etishga xizmat qiladi. Sun’iy intellekt texnologiyalari esa individual topshiriqlar yaratish, matnlarni moslashtirish, talaffuz ustida ishlash va o‘quvchilarning bilim darajasini tezkor baholash imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu bilan birga, o‘qituvchi bunday vositalardan foydalanishda ularning ilmiy ishonchliligini nazorat qilishi va pedagogik maqsadga muvofiq ravishda qo‘llashi zarur.

Zamonaviy xorijiy til o‘qituvchisining muvaffaqiyati uzluksiz kasbiy rivojlanish bilan chambarchas bog‘liq. Pedagog muntazam ravishda malaka oshirish kurslarida ishtirok etishi, ilmiy-amaliy konferensiyalarda qatnashishi, xalqaro tajribalarni o‘rganishi, zamonaviy metodik adabiyotlarni mutolaa qilishi va ilmiy-tadqiqot faoliyati bilan shug‘ullanishi zarur. Ta’lim sohasida yuz berayotgan tezkor o‘zgarishlar o‘qituvchidan doimiy ravishda yangi bilim va ko‘nikmalarni egallashni talab qiladi. O‘z ustida ishlaydigan pedagog nafaqat shaxsiy kasbiy salohiyatini oshiradi, balki o‘quvchilarining ta’lim natijalariga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Xorijiy til o‘qituvchisi o‘quvchilarda faqat til kompetensiyasini emas, balki kommunikativ madaniyatni, bag‘rikenglikni, turli xalqlarning urf-odatlari va qadriyatlariga hurmat ruhini ham shakllantiradi. Til o‘rganish jarayoni o‘quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi, ularda xalqaro muloqotga tayyorlikni rivojlantiradi va global jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun zarur bo‘lgan kompetensiyalarni shakllantiradi. Shu sababli xorijiy til darslari faqat grammatik bilimlarni o‘rgatish bilan chegaralanib qolmasdan, shaxsni har tomonlama rivojlantirishga xizmat qilishi lozim.

Bugungi kunda zamonaviy xorijiy til o‘qituvchisidan ijodkorlik, tashabbuskorlik, mas’uliyat, moslashuvchanlik va yuqori kasbiy madaniyat talab etiladi. O‘qituvchi darslarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishi, o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini rivojlantirishga e’tibor qaratishi va innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etishi orqali ta’lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishi mumkin. Ayniqsa, xorijiy tillarni o‘qitishda zamonaviy metodlar bilan milliy pedagogik tajribaning uyg‘unlashtirilishi yuqori natijalarga erishish imkonini beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy xorijiy til o‘qituvchisi bugungi ta’lim tizimining eng muhim ishtirokchilaridan biri hisoblanadi. Uning kasbiy mahorati, innovatsion yondashuvlarni qo‘llash qobiliyati, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishi va uzluksiz kasbiy rivojlanishga intilishi ta’lim sifati hamda o‘quvchilarning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamon talablariga mos ravishda faoliyat yuritayotgan, o‘z ustida muntazam ishlaydigan va pedagogik yangiliklarni amaliyotga joriy eta oladigan xorijiy til o‘qituvchisi kelajak avlodning intellektual salohiyatini yuksaltirish hamda mamlakat taraqqiyotiga munosib hissa qo‘shishda muhim o‘rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining xorijiy tillarni o‘qitish tizimini takomillashtirishga oid farmon va qarorlari.
3. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). Council of Europe, 2020.
4. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education, 2015.
5. Richards J.C., Rodgers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
6. Ur P. A Course in Language Teaching. Cambridge University Press, 2012.
7. Brown H.D. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Pearson Education, 2015.